

TÖRTÉNELEM
KÖZÉPSZINTŰ
ÍRÁSBELI VIZSGA

2006. október 26. 8:00

Az írásbeli vizsga időtartama: 180 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS
MINISZTERIUM

Fontos tudnivalók

Egyértelmű válaszokat adjon, egyértelmű jelöléseket alkalmazzon – javítás esetén is!

Válaszaiban **a lényeg** megfogalmazására törekedjen, **ne lépje túl a rendelkezésre álló helyet!**

Csak annyi válaszelemet írjon, amennyit a feladat kér! (Ha többet ír, a beírás sorrendjében értékeljük válaszait.)

Kérjük, **kék színű** tollat használjon!

A feladatok megoldásakor tartsa szem előtt az alábbi javaslatokat!

- Olvassa el figyelmesen a feladatokat!
- Kövesse figyelmesen a feladatlap utasításait!
- Tanulmányozza a feladatokhoz kapcsolódó forrásokat (kép, ábra, szöveg, térkép)!
- Használja minden feladat megoldásához a megengedett segédeszközöket: a Történelmi atlasz térképeit és a Magyar helyesírási szótárt!
- Válaszait gondos mérlegelés után, lehetőleg javítás nélkül írja le!

A szöveges, kifejtendő feladatok kidolgozásakor az alábbi munkamenetet javasoljuk:

1. Helyezze el időben és térben a feladatban megjelölt problémát!
2. Használja föl a feladat megértéséhez a forrásokat, illetve a Történelmi atlaszt!
3. Gyűjtse össze azokat az általános fogalmakat (pl. fejlődés, változás, termelés), illetve az adott korszakhoz kapcsolódó fogalmakat (pl. várjobbágy, céh, személyi kultusz), melyekkel az adott probléma bemutatható!
4. Építse be fogalmazásába a forrásokból megszerezhető információkat, következtetéseket!
5. Ha szükséges, készítsen vázlatot, illetve pizkozatot!
6. Tárja föl a probléma előzményeit, okait, következményeit!
7. Fogalmazzon meg feltételezéseket, magyarázatokat!
8. Építse be mondanivalójába önálló ismereteit (pl. nevek, évszámok), nézőpontját, véleményét!
9. Ügyeljen arra, hogy mondatai világosak legyenek!
10. Szerkessze meg szövegét, és figyeljen a helyesíráásra is!

Tájékoztatásul:

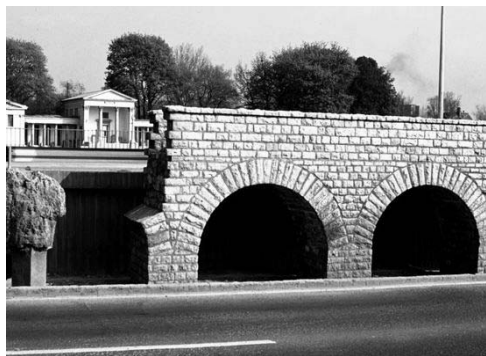
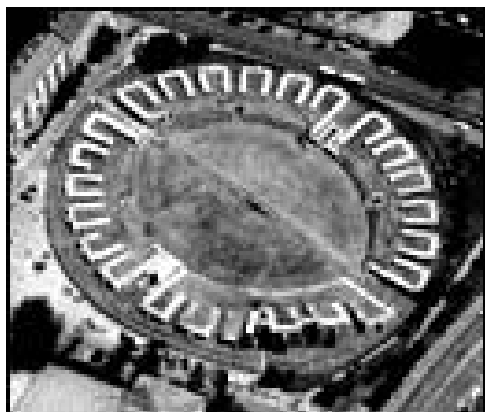
Az esszék javításának szempontjai:

- a feladat megértése,
- megfelelés a tartalmi követelményeknek,
- a válasz megszerkesztettsége, logikussága, nyelvhelyessége.

Eredményes munkát kívánunk!

I. RÖVID VÁLASZT IGÉNYLŐ FELADATOK**1. A feladat Aquincum római kori történetével kapcsolatos.**

Párosítsa a képeket a megfelelő meghatározásokkal! Írja a képek betűjelét a szöveg alatti táblázatba! (Nem tud minden képet megfeleltetni.) (Elemenként 1 pont.)

A**B****C****D**

- a) Az itteni egyenetlenebb éghajlat időjárási adottságai különleges fűtési rendszert hívtak életre. A légfűtés, amit padló-, esetleg falfűtésként alakítottak ki, általában minden lakó- és középületben megtalálható volt. Padlófűtés esetén a járőfelületet sűrűn elhelyezett, körülbelül 60 centiméter magas kőoszlopok tartották, melyek között a felmelegített levegő keringett.
- b) A katonaváros déli határán nagyobb amfiteátrum romjait tárták fel, mely a római birodalom északi tartományainak egyik legnagyobb emléke. 13000 ember befogadására alkalmas építmény. Falai kőlapokkal burkolt öntött falak. Alaprajza nem egészen elliptikus, kissé mandula alakú, és nemcsak hossz-, hanem rövidebb keresztmetszében is kapui voltak.

- c) Aquincum építményei közül jelentős az *aqueduct*, mely a Római-fürdőtől a katonaváros amphitheatrumáig vezetett. A nagy római vízvezetékekhez hasonló, egyszerű, tömör pilléreken nyugvó árkádsor a Római-fürdő forrásvizét szállította a polgár- és katonaváros köz-, illetve magánfürdőibe.

szöveg	kép
a)	
b)	
c)	

3 pont

2. A feladat a középkor két nagy stílusirányzatával kapcsolatos.

Oldja meg a feladatot a képek és a rajzok segítségével! (Nem tud minden üres kört kitölteni!) (Elemenként 0,5 pont.)

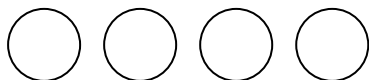
- a) Nevezze meg a képeken látható stílusirányzatokat!

A:

B:

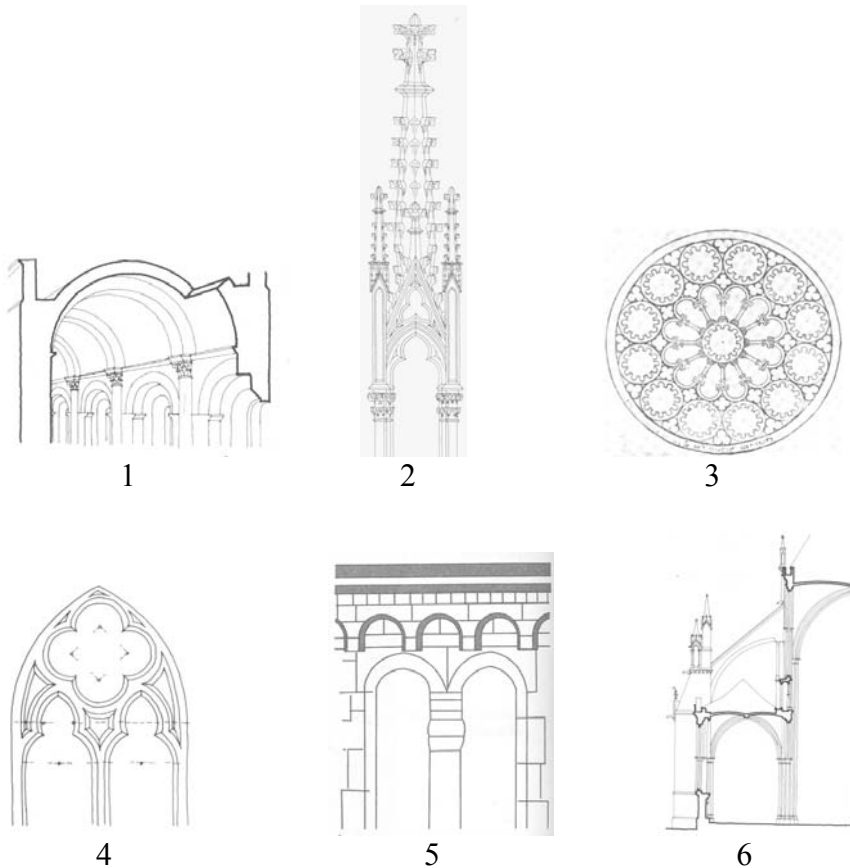
- b) Írja be a képek alatt lévő körökbe az odaillő rajzok sorszámát!

A

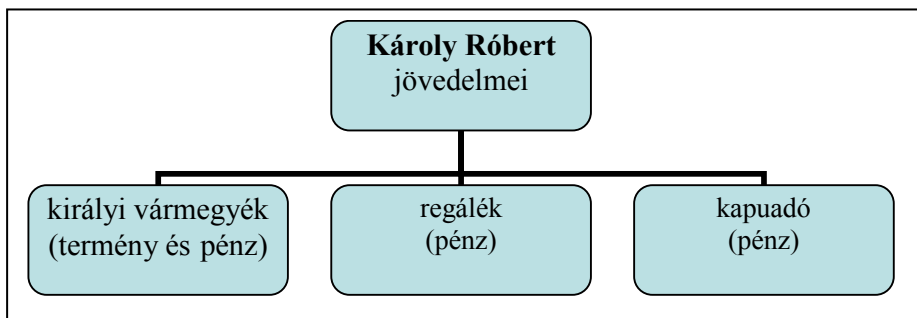
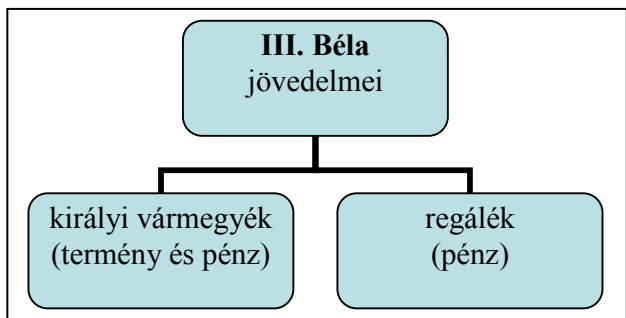
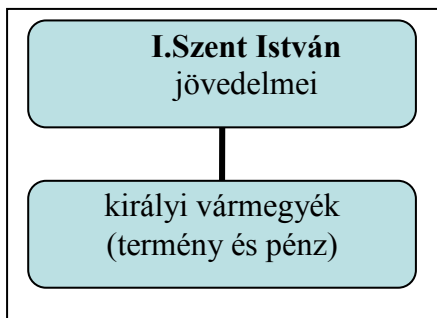
B

4 pont	
--------	--

3. A következő feladat a középkori királyi jövedelmekkel kapcsolatos. Válaszoljon a kérdésekre az ábrák és saját ismeretei alapján!

a) Nevezze meg, melyik uralkodónál váltak leginkább jellemzővé a pénzjövedelmek? (0,5 pont)

.....

b) Nevezze meg, mely folyamat tette szükségessé azt, hogy a királyi hatalom a XIII–XIV. századtól a regáléjövedelmekre támaszkodjon! (1 pont)

.....

c) Húzza alá a felsorolásban, hogy melyik ezek közül a regáléjövedelem! (0,5 pont)

tized

kilenced

harmincad

d) Kik fizették a kapuadót? (1 pont)

.....

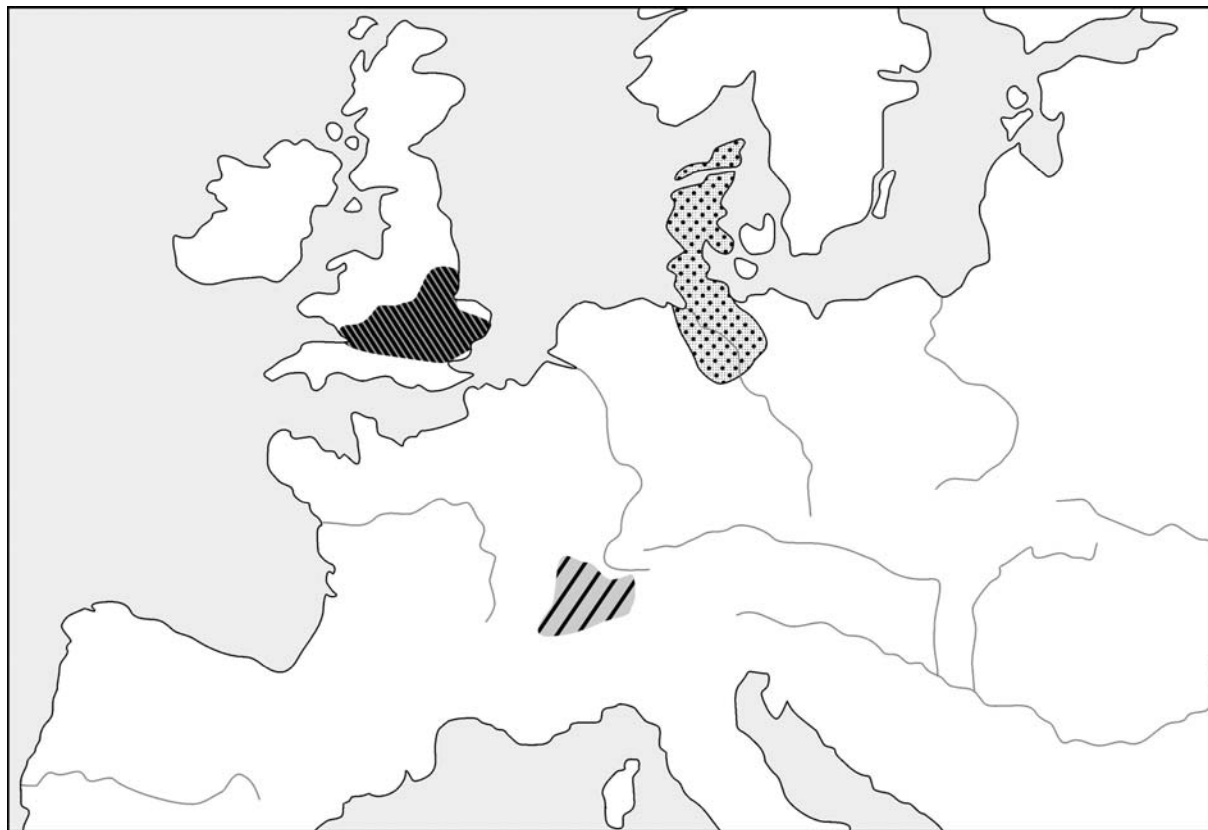
e) Mely gazdasági változások tették lehetővé a pénzjövedelmekre való fokozott áttérést? (1 pont)

.....

4 pont	
--------	--

4. A feladat a reformáció terjedésével kapcsolatos.

Válaszoljon a kérdésekre a térkép és saját ismeretei segítségével! (Használja a Történelmi atlaszt a megoldáshoz!)

A reformáció három irányzatának néhány előfordulási helye

- a) **Határozza meg, a reformáció mely ága volt jellemző a térképen jelzett területeken! Készítsen jelmagyarázatot!** (Elemenként 0,5 pont.)

.....

.....

.....

- b) **Nevezze meg a reformáció három vallási irányzatát, amely a XVI. században jelentős volt Magyarországon!** (Elemenként 1 pont.)

.....

.....

.....

- c) **Nevezze meg, melyik az a katolikus szerzetesrend, amely a reformáció visszaszorítására jött létre!** (0,5 pont)

.....

5 pont	
--------	--

5. A feladat a Rákóczi-szabadságharcot lezáró szatmári békéhez kapcsolódik. Válaszoljon a forrás és ismeretei alapján a kérdésekre!

„[...] Valamennyi [...] Rákóczi-követőnek [...] megbocsátó kegyelmet adunk [...] [...] A vallás ügyében érvényben hagyjuk az ország elfogadott törvényeit [...] [...] mind Magyarországon, mind Erdélyben; senki elől sem zárjuk el az útját annak, hogy nálunk és a királyi felségnél, avagy az országgyűlés színe előtt sérelmeinek előadása céljából megjelenhessék.

[...] Magyarország és Erdély jogait, kiváltságait és szabadságjogait szentül és sértetlenül megtartjuk [...].

[...] Sértetlenül megmarad a lehetőség nemcsak arra, hogy az elkövetkező országgyűlésen az egyéb sérelmeket előadhassák, hanem annak a lehetősége is, hogy mindarra, ami a nemzet üdvét és becsületét szolgálja, szabad kívánság formájában, kellő tisztelettel és törvényes úton, a király kegyes jóváhagyását is megkérhessék. Így tehát valójában senkinek sem kell kételkednie abban, hogy a királyi felség [...] az országos méltóságokra e haza szülötteit emeli [...]” (Részletek a szatmári békéből, 1711)

- a) **A táblázat egyes soraiban a II. Rákóczi Ferenc által, az 1703-as kiáltványban megfogalmazott rendi sérelmeket olvashatja. Döntse el a szöveg alapján, hogy a szatmári békében orvosolták-e a rendi sérelmeket!** (Elemenként 0,5 pont.)

Rendi sérelem	Orvosolták?	
	Igen	Nem
1. „[...] kizárják az ország nemeseit minden tanácskozásból, s minden, az ország közügyeit érintő ügyben nélkülünk határoznak felettünk.[...]”		
2. „[...] ama nagy Jeruzsálemi Endre király nagyfontosságú törvényét, amely a nemzet dicsőségére magában foglalta az összes rendek sarkalatos szabadságjogait a mai napig kiható érvénnyel, s örökre megadta azt a jogot, hogy törvénytétel esetében szembeszegülhessenek a királyokkal [...]”		
3. „[...] végül pedig azért, hogy az ország törvénykezési eljárását az osztrák jogszokásnak rendeljék alá a gyakorlatban, hazánk szabadságának megrontására. [...]”		
4. „[...] s az országnak a szabad királyválasztásban oly sok századon át csorbítatlan érvényben fennálló arany szabadságát szolgáló átváltozással örökletes királyság képére alakították át.”		

b) Húzza alá a béke szövegének azt a részét, amely a rendi alkotmány visszaállítására tesz ígéretet! (1 pont)

c) Nevezze meg a táblázat 2. pontjában idézett történelmi dokumentumot! (0,5 pont)

d) Határozza meg a táblázat 2. pontjában idézett részlet elnevezését! (0,5 pont)

4 pont	
--------	--

6. A feladat az ipari forradalom következményeivel foglalkozik.

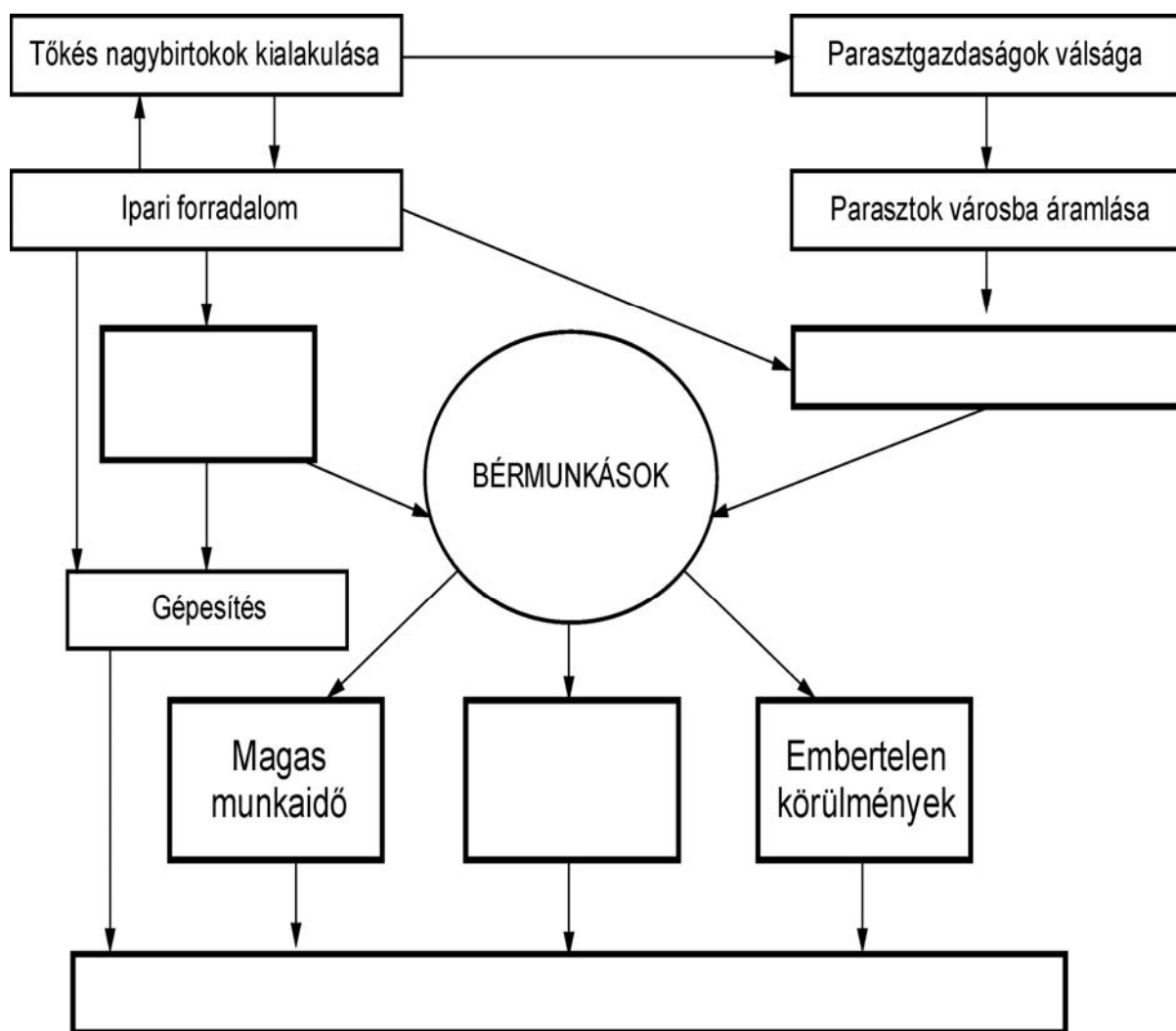
Írja a forrás és ismeretei alapján a táblázat betűjeleit az ábra üresen hagyott helyeire! Egy elemet nem kell felhasználni! (Elemenként 1 pont.)

„[...] Munkára születtem, és szívesen dolgoztam. Szerettem a szövőszékemet, az is szeretett engem. [...]

És miért jutottam ide? Miért jutottam ide, s velem együtt Ófelségének hatszázezer becsületes, hű és szorgalmas híve? Miért jutottunk ide sokéves küszködés után, miért süllyedtünk egyre lejjebb, miért űztek el bennünket boldog otthonunkból, szeretett vidéki házunkból? Először komor, zárt városokba kerültünk, s fokozatosan leszorultunk a pincékbe és odúkba, amelyekből hiányzik minden, ami a puszta léthez szükséges; először az élet szerény kellékei fogytak el, azután a ruházat, s végül az élelem.

A Kapitalista rabszolgát talált, amely helyettesíti az emberi munkát és találékonyságot; ma már legjobb esetben vigyázunk a gépre, de még ez a foglalatosság is kicsúszik a kezünkől az asszony és a gyerek kezébe.[...]” (Benjamin Disraeli: *Sybil vagy a Két Nemzet*)

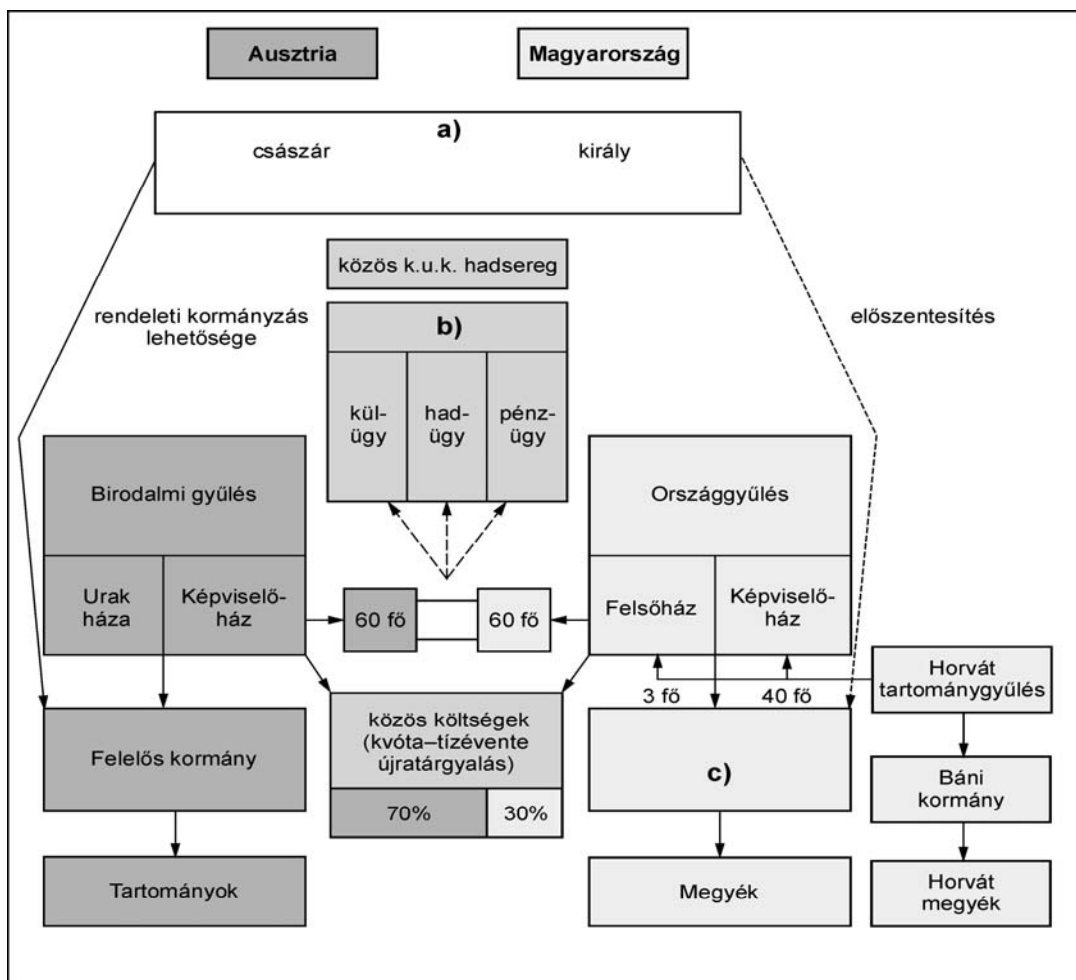
A)	Iparvárosok kialakulása
B)	Alacsony munkabér
C)	Géprombolás
D)	Gyáripár
E)	Bekerítés

A bérmunkások kialakulása, helyzetük, munkakörülményeik

4 pont	
--------	--

7. A feladat a dualista állam politikai működéséhez/felépítéséhez kapcsolódik.
Tanulmányozza az ábrát, majd ismeretei felhasználásával nevezze meg a betűjellel jelölt hiányzó elemeket! (Elemenként 1 pont.)

- a).....
- b).....
- c).....

3 pont	
--------	--

8. A feladat a holokauszthoz kapcsolódik.
Írja a fogalom mellé annak a forrásrészletnek a sorszámát, amelyhez társítható!
(Nem minden forrásrészlethez tartozik fogalom!) (Elemenként 1 pont.)

1. „Kétszer vagy háromszor megállt a szerelvény a nyílt pályán, s a foglyok kiszállhattak. Tilos volt azonban akár eltávolodniuk a sínektől, akár félrehúzódnik. Egy ízben egy osztrák vasútállomáson nyíltak ki az ajtók, s az SS-őrség leplezetlen jókedvvel szemlélte, hogy férfiak és nők egyaránt oda kuporognak le, ahová csak tudnak, egyesek padokra, mások a vágányok közé.” *(Primo Levi: Akik meghaltak és akik megmenekültek)*

2. „Ha fel akarok szállni a villamosra, csak az első peront használhatom, azt is csak akkor, ha a gyárba megyek, és ha a gyár hat kilométernél messzebb van a lakásomtól, és ha az első peron biztosan el van választva a kocsni belsejétől.” (Viktor Klemperer: *A Harmadik Birodalom nyelve*)

3. „[...] Az emberek itt sem egyformák. Egyesek több holmit hoztak be magukkal, másokat a városban lakó barátaik segítenek, de vannak, akiknek se ebből, se abból nem jutott. [...] Éppen úgy vannak hivatalaink, akár egy valódi államnak [...] itt a Judenrat a maga osztályaival és a rendőrség. [...] A lakásosztály a szobák, jobban mondva szobasarkok elosztásával foglalkozik. [...]” (Marija Rolnikaité: *El kell mondanom*)

4. „Köztudomású, hogy naponta egyszer-kétszer [...] Appelt, vagyis névsorolvasást rendeltek el. [...] Buchenwaldban még a haldoklóknak és a halottaknak is meg kellett jelenniük az esti Appelen: a földre fektették őket [...], hogy könnyebb legyen a számlálás.” (Primo Levi: *Akik meghaltak és akik megmenekültek*)

Fogalom	A forrásrészlet sorszáma
a) deportálás	
b) gettó	
c) koncentrációs táborok	

3 pont

9. A feladat Magyarország I. világháború utáni helyzetével kapcsolatos.

Válaszoljon a kérdésekre a forrás és ismeretei segítségével! Használja a *Történelmi atlaszt!*

„Az új határ elszakítana Magyarországtól tisztán magyarlakta vagy nagy többségben magyar lakosságú óriási területeket, amelyek a nagy magyar tömbbel szoros összefüggésben vannak.” (Részlet gr. Apponyi Albert válaszejegyzékéből, 1920)

a) Soroljon fel három olyan államot, amely a történelmi Magyarország területéből részesült! (Elemenként 0,5 pont)

.....

b) Állapítsa meg, mely elvekre hivatkozva lépett fel a szomszédos államok területi követeléseivel szemben az idézett szövegrészletben gr. Apponyi Albert a forrásrészletben? Húzza alá a választ! (0,5 pont)

gazdasági elvek

földrajzi elvek

etnikai elvek

stratégiai elvek

- c) Nevezze meg azt a szövetséget, melyet az utódállamok Magyarország elszigetelésére hoztak létre! (1 pont)

.....

3 pont	
--------	--

- 10. A következő feladat Magyarország II. világháborús veszteségeire vonatkozik. Válaszoljon a kérdésekre a források és saját ismeretei alapján!**

Magyarország háborús veszteségei a közlekedés és az ipar egyes területein	
Vasúti sínhálózat és pályatestek	40%
Duna- és Tisza-hidak	100%
Vas- és fémipar	48,1%
Vegyipar	48%
Ruházati ipar	55,7%
Bányászat és ipar összesen	38%

Magyarország háborús emberveszteségei (fő)	
Katonai	kb. 140 000-160 000
Hadifogságban meghalt	kb. 230 000-280 000
Polgári lakosság	kb. 80 000-100 000
Zsidóság a trianoni Magyarországról	kb. 400 000
Cigányság	kb. 50 000

- a) Húzza alá a felsorolásban azt a gazdasági területet, amely a legnagyobb károkat szenvedte el! (0,5 pont)
 vegyipar infrastruktúra bányászat
- b) Soroljon fel két okot, melyek az ország súlyos háborús veszteségeibe szerepet játszottak! (Elemenként 1 pont)

.....

.....

- c) Magyarázza meg, miért volt magas a nem katonai áldozatok száma? (1 pont)

.....

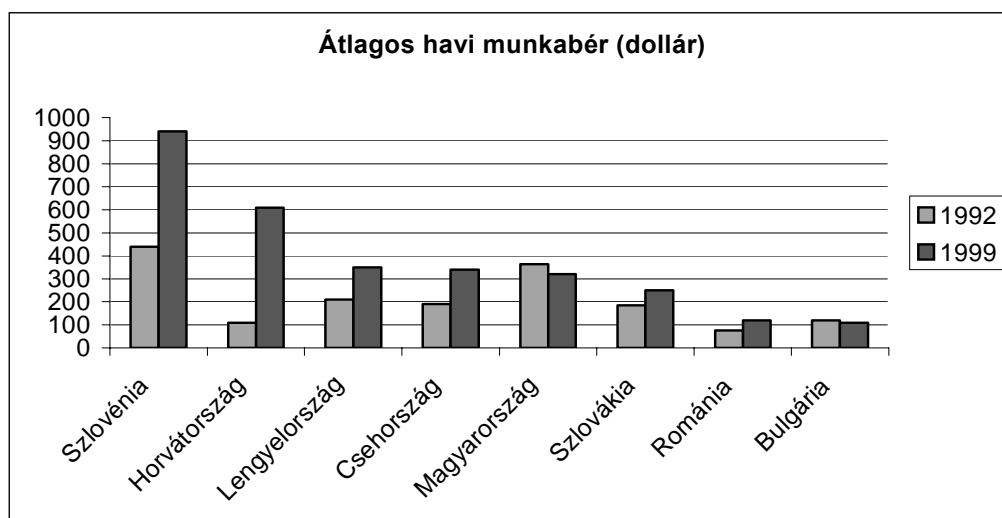
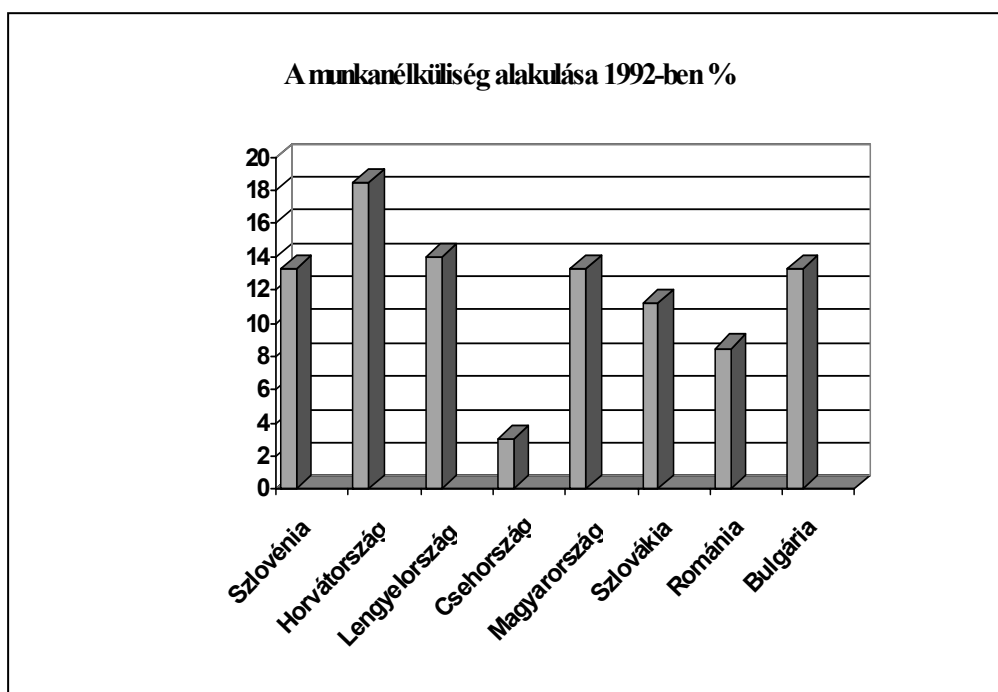
- d) Nevezze meg, hogy 1943-ban hol, mely frontszakaszon szenvedte el a magyar hadsereg a legnagyobb emberveszteségeit? (0,5 pont)

.....

4 pont	
--------	--

11. A feladat a kelet-közép-európai államok XX. század végi problémáival kapcsolatos. Oldja meg a feladatot a táblázat, a diagramok és ismeretei segítségével!

Néhány fontos gazdasági mutató alakulása a volt szocialista országokban, 1989–1992								
Ország	A GDP változása (%)				Az ipari termelés változása (%)			
	1989	1990	1991	1992	1989	1990	1991	1992
Bulgária	-0,3	-17,5	-25,7	-22,0	2,2	-12,6	-23,3	-22,0
Csehország	2,4	0,8	-19,0	-7,1	1,7	-3,3	-24,4	-10,6
Szlovákia	1,1	-3,8	-19,3	-6,0	-1,3	-4,0	-25,4	-12,5
Horvátország	-1,5	-8,5	-28,2	-24,3	-1,0	-11,0	-28,5	-14,6
Lengyelország	0,2	-11,6	-7,6	0,5 - 2	-0,5	-24,2	-11,9	4,2
Magyarország	0,4	-3,3	-11,9	-4 - 6	-2,5	-4,5	-19,1	-9,8
Románia	-5,8	-7,4	-13,7	-15,4	-2,1	-17,8	-19,6	-22,1
Szlovénia	-0,5	-3,4	-9,3	-6,5	1,1	-10,5	-12,4	-13,2

a) **Húzza alá, hogyan változott az országok GDP-je 1989–1991 között!** (0, 5 pont)

stagnált

csökkent

jelentősen csökkent

b) **Hogyan változott az ipari termelés 1989–1991 között?** (0,5 pont)

c) **Nevezze meg a fenti változások egy lehetséges okát!** (1 pont)

d) **Nevezze meg, milyen politikai folyamat tette lehetővé a térség országainak gazdasági átalakulását!** (1 pont)

e) **Nevezze meg a piacgazdaságra való áttérés két jelentős társadalmi hatását, következményét!** (Elemenként 0, 5 pont)

4 pont	
--------	--

12. A feladat az állampolgári jogok gyakorlásához kapcsolódik a mai Magyarországon. Válaszoljon a kérdésekre az Alkotmány részleteinek felhasználásával! (Elemenként 0,5 pont.)

„69. § (1) A Magyar Köztársaságban senkit nem lehet magyar állampolgárságától önkényesen megfosztani, vagy magyar állampolgárt a Magyar Köztársaság területéről kiutasítani.

(2) Magyar állampolgár külföldről bármikor hazatérhet.

(3) Minden magyar állampolgár jogosult arra, hogy törvényes külföldi tartózkodásának ideje alatt a Magyar Köztársaság védelmét élvezze.

70. § (1) A Magyar Köztársaság területén lakóhellyel rendelkező minden nagykorú magyar állampolgárt megillet az a jog, hogy az országgyűlési képviselők választásán választó és választható legyen, valamint országos népszavazásban és népi kezdeményezésben részt vegyen.

(2) A Magyar Köztársaság területén lakóhellyel rendelkező minden nagykorú magyar állampolgárt és az Európai Unió más tagállamának a Magyar Köztársaság területén lakóhellyel rendelkező nagykorú állampolgárát megilleti az a jog, hogy a helyi önkormányzati képviselők és a polgármesterek választásán választható és – amennyiben a választás, illetve a népszavazás napján a Magyar Köztársaság területén tartózkodik – választó legyen, valamint helyi népszavazásban és népi kezdeményezésben részt vegyen. Polgármesterré és fővárosi főpolgármesterré magyar állampolgár választható.

(3) A Magyar Köztársaságban minden menekültként, bevándoroltként vagy letelepedettként elismert nagykorú személyt megillet az a jog, hogy a helyi önkormányzati képviselők és a polgármesterek választásán – amennyiben a választás, illetve a népszavazás napján a Magyar Köztársaság területén tartózkodik –

választó legyen, valamint a helyi népszavazásban és népi kezdeményezésben részt vegyen.

(4) A Magyar Köztársaság területén lakóhellyel rendelkező minden nagykorú magyar állampolgárt és az Európai Unió más tagállamának a Magyar Köztársaság területén lakóhellyel rendelkező nagykorú állampolgárát megillet az a jog, hogy az európai parlamenti választáson választható és választó legyen.

70/A. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja a területén tartózkodó minden személy számára az emberi, illetve az állampolgári jogokat, bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül." (A Magyar Köztársaság alkotmánya)

a) Nevezze meg azt a paragrafust és annak bekezdését, amely az állampolgárok jogegyenlőségét, egyenjogúságát fogalmazza meg!

.....

b) Nevezze meg azt a paragrafust és annak bekezdését, amelynek értelmében egy külföldön tartózkodó magyar turista az ottani magyar külképviselethez fordulhat, ha jogi segítségre van szüksége!

.....

c) Soroljon fel két olyan konkrét állampolgári jogot a fenti szövegből, amely a népfelség (népszuverenitás) elve közvetlen gyakorlásának módját biztosítja!

.....

d) Húzza alá azt a két állampolgári jogot, amelyet egy Magyarországon bevándorlóként élő nem magyar állampolgár is gyakorolhat!

1. Polgármesterré választható az önkormányzati választáson.
2. Az önkormányzati választáson választó.
3. Országgyűlési képviselővé választható.
4. Országgyűlési képviselőt választhat az országgyűlési választáson.
5. Helyi kérdésekben kiírt népszavazáson megilleti a részvétel joga.

e) Határozzon meg a szöveg alapján egy olyan tisztséget, amelyre egy Magyarországon élő nyugdíjas német állampolgár megválasztható, és egy olyat, amire nem!

.....

.....

4 pont	
--------	--

II. SZÖVEGES, KIFEJTENDŐ FELADATOK**Olvassa el figyelmesen!**

A következő feladatok közül összesen **hármat** kell kidolgoznia.
Az alábbi szabályok alapján kell választania:

Kidolgozandó:

egy, az **egyetemes** történelemre vonatkozó feladat,
kettő, a **magyar történelemre** vonatkozó, egy **rövid** és egy **hosszú**,
különböző korszakokra vonatkozó feladat.

Tanulmányozza figyelmesen a feladatokat!

	Sorszám	Korszakok, témák	A feladat típusa
Egyetemes történelem	13.	A reneszánsz stílus	rövid
	14.	A bolsevik hatalomátvétel	rövid
Magyar történelem	15.	A honfoglaló magyarság életmódja	rövid
	16.	A török hódítás	hosszú
	17.	Az 1848-as forradalom	rövid
	18.	A dualizmus társadalma	hosszú
	19.	A német megszállás következményei	rövid
	20.	A Kádár-rendszer mindennapjai	hosszú

**Segítségül megadjuk a helyesen kiválasztott feladatok sorszámainak lehetséges kombinációit. Jelöljön meg egy oszlopot az alábbi táblázatból!
Karikázza be a választott oszlop betűjelét!**

Feladattípus	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
rövid	13.	13.	13.	13.	13.	13.	14.	14.	14.	14.	14.	14.
rövid	15.	15.	17.	17.	19.	19.	15.	15.	17.	17.	19.	19.
hosszú	18.	20.	16.	20.	16.	18.	18.	20.	16.	20.	16.	18.

Csak a szabályok szerint kiválasztott feladatok értékelhetők! A feladatok után az értékelési szempontok szerepelnek, az elért pontszámokat a javító tanár állapítja meg.

A feladatok közül **csak a választott hármat dolgozza ki**, a többit hagyja üresen!

A feladatok kidolgozása előtt tanulmányozza a 2. oldalon található útmutatót!

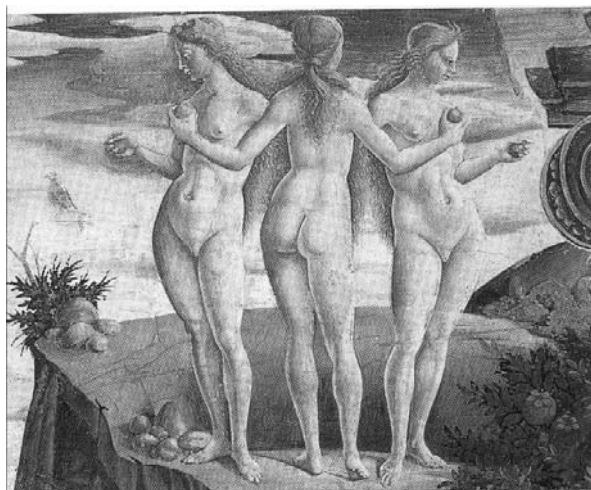
A válaszok elkészítése során fogalmazvány (piszkozat) készíthető!

13. A feladat a reneszánsz korstílusra vonatkozik. (rövid)

Mutassa be a források és ismeretei segítségével a reneszánsz korstílus jellemző sajátosságait! Térjen ki az antik kultúra és a tudományok megújulásának társadalmi hátterére is!

A három grácia (hellenisztikus kor)

F. del Cosa: A Venus diadala c. kép részlete (1470)

„Jó mindenre, amit eddig megtanultál. Ítéld meg mindent magad, s vedd el azt, amire nem találsz meggyőző bizonyítékot. A vallás hiten alapul, ám a tudományoknak folytonosan bizonyosságokat kell keresnie.”
(G. Agricola, reneszánsz író)

Palladio: Villa Rotonda (1567), Vicenza közelében

„A középkor második felében tehát a történelemben addig nem tapasztalható vagyongyarapodás vette kezdetét, s ez a jólét főként az újdonságnak számító kiterjedt kereskedelemre és pénzforgalomra szakosodott városokra, mint például Velencére és Firenzére koncentrálódott (...). A vagyon felhalmozása folytán azok, akik bőségben éltek, a művészetek és irodalom támogatásában lelték örömeiket; soraikban uralkodók, pápák és fejedelmek voltak.” (Paul Johnson: *A reneszánsz*)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	4	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	6	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	24	
	OSZTÓSZÁM 2	
Vizsgapont	12	

14. A feladat a bolsevik hatalomátvétel körülményeire vonatkozik. (rövid)

Mutassa be a források, az ábra és ismeretei alapján, hogyan használták ki Oroszországban a bolsevikok a cári rendszer megdöntése utáni új politikai helyzetet a hatalom megragadására!

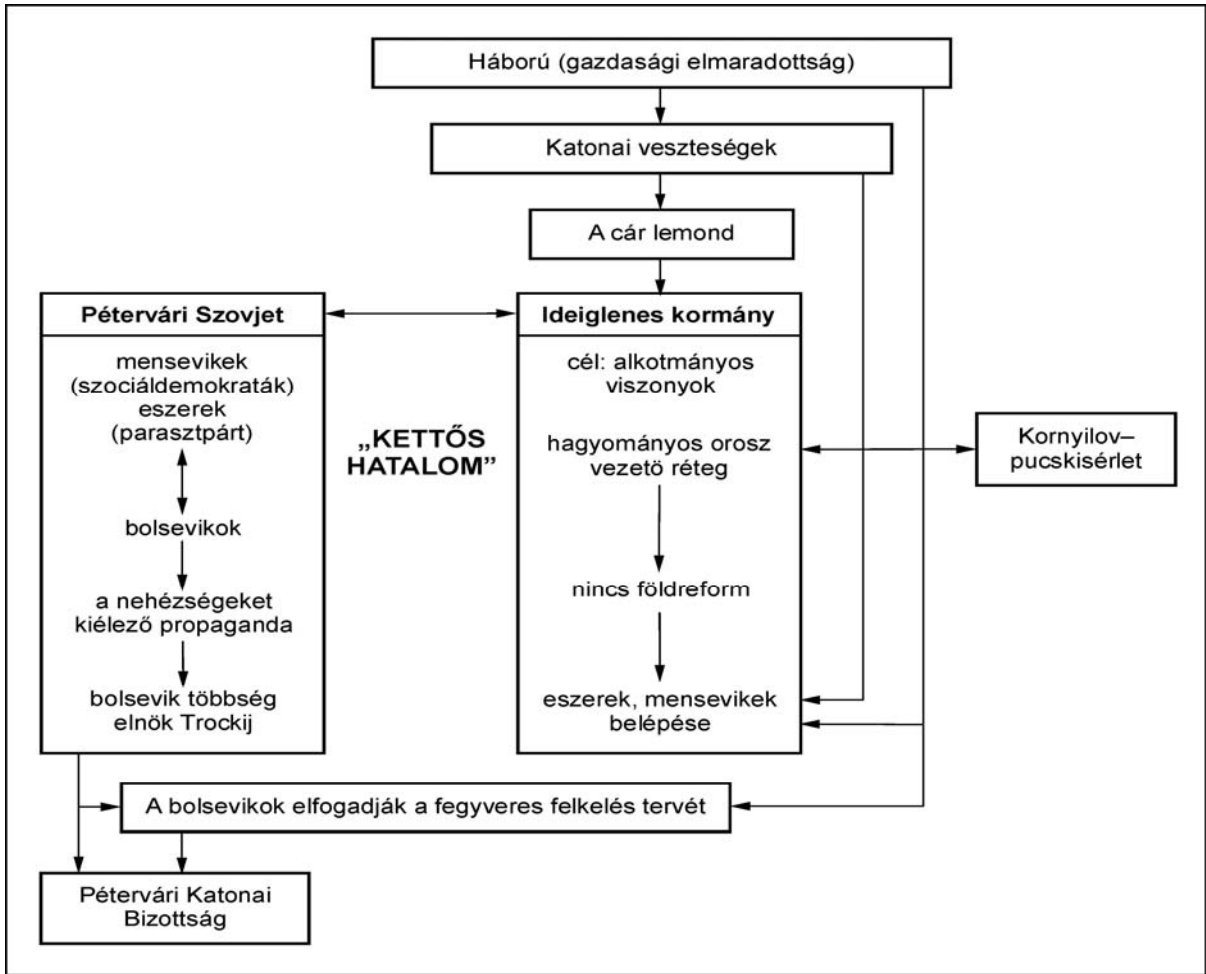
„A mai oroszországi helyzet sajátzerűsége az, hogy átmenet a forradalom első szakaszából, amely a proletariátus kellő tudatosságának és szervezettségének hiánya miatt a burzsoázia kezébe adta a hatalmat, annak második szakaszába, amely a proletariátusnak és a parasztság legszegényebb rétegeinek kezébe kell, hogy adja a hatalmat.

Semmiféle támogatást az Ideiglenes Kormánynak; [...] Nem parlamentáris köztársaság [...] hanem a Munkás-, Paraszt- és Katonaküldöttek országszerte alulról fölfelé felépített Szovjetjeinek köztársasága.” (Részletek Lenin Áprilisi téziseiből)

„[...] Trockij közölte, hogy a frontot értesítették a felkelés győzelméről [...]

Közbeszólások: „Meg kell várni az oroszországi szovjetkongresszus döntését!”

Trockij hűvösen: „A petrográdi munkások és katonák felkelése nem várta meg a szovjetkongresszus döntését! [...]” (John Reed amerikai újságíró visszaemlékezése a hatalomátvétel bejelentéséről a szovjetkongresszusban.)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	4	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	6	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	24	
	OSZTÓSZÁM 2	
Vizsgapont	12	

15. A feladat a X. századi magyar történelemre vonatkozik. (rövid)

Mutassa be a források és az atlasz segítségével a honfoglaló magyarság életmódjában bekövetkezett változásokat!

Válaszában térjen ki a társadalmi rétegződésre is!

„Sátraik vannak, és együtt vonulnak a sarjadó fűvel és a zöld vegetációval. Bárhova is mennek, együtt utaznak egész rakományukkal és raktárukkal, (az uralkodó) kísérőivel és trónussal, a sátrakkal és az állatokkal. [...] Amikor a magyarok Kercsbe érnek, az eléjük menő bizánciakkal vásárt tartanak, azok a (magyarok) eladják nekik a rabszolgákat, és vesznek bizánci brokátot, gyapjuszőnyegetek és más bizánci árut.” (*Ibn Ruszta és Gardizi a IX. században*)

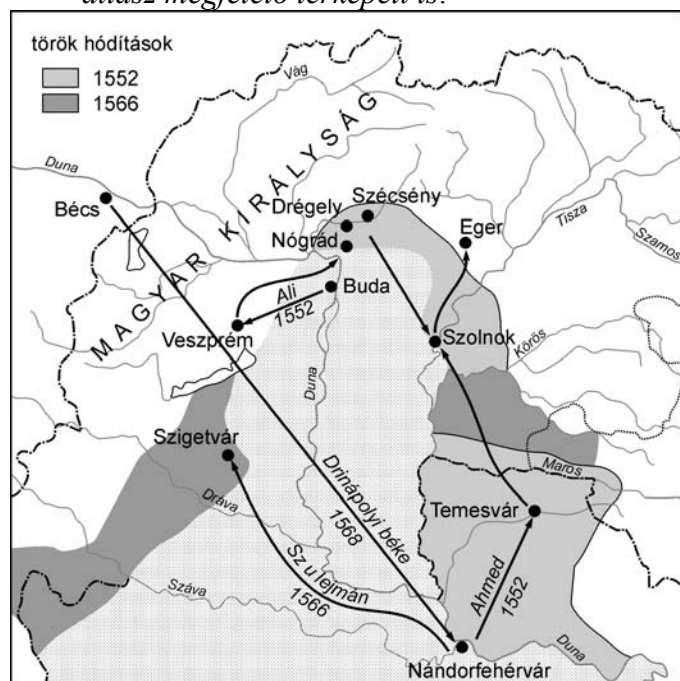
„Az általában változó helyű nyári szállások mellett – a földművelés súlyának lassú növekedésével – az állandó téli szállásokból faluszerű települések formálódtak. A 10. századi falvakban egyre inkább általános lett a félig földbe süllyesztett veremház, majd megjelentek a földfelszínre épített lakó- és melléképületek is.” (*Magyar Kódex I.*)

Rekonstruált rajz egy X. századi magyar településről: jurta és veremház

A magyar társadalom a X. században
urak (fejedelem, gyula, horka, törzsfők)
fejedelmi kíséret
szabad köznép
(rab)szolgák

- 16. A feladat a XVI. századi Magyarország történetéhez kapcsolódik. (hosszú)**
Mutassa be a török magyarországi hódításainak folyamatát 1541–1566 között!
Tárja fel a török hadjáratok okait és következményeit! Használja a Történelmi atlasz megfelelő térképeit is!

Kronológia

1540.	Szapolyai János halálán megeskette párthíveit, hogy fiát választják királlyá.
1541.	Gyalui egyezmény. Fráter György ígéretet tett Habsburg Ferdinándnak az ország keleti részének átadására.
1549.	Nyírbátori egyezmény. Fráter György át akarja adni Erdélyt Ferdinándnak.
1551.	Ferdinánd zsoldosait Castaldo vezetésével Erdélybe küldi. Zsoldosok meggyilkolják Fráter Györgyöt.

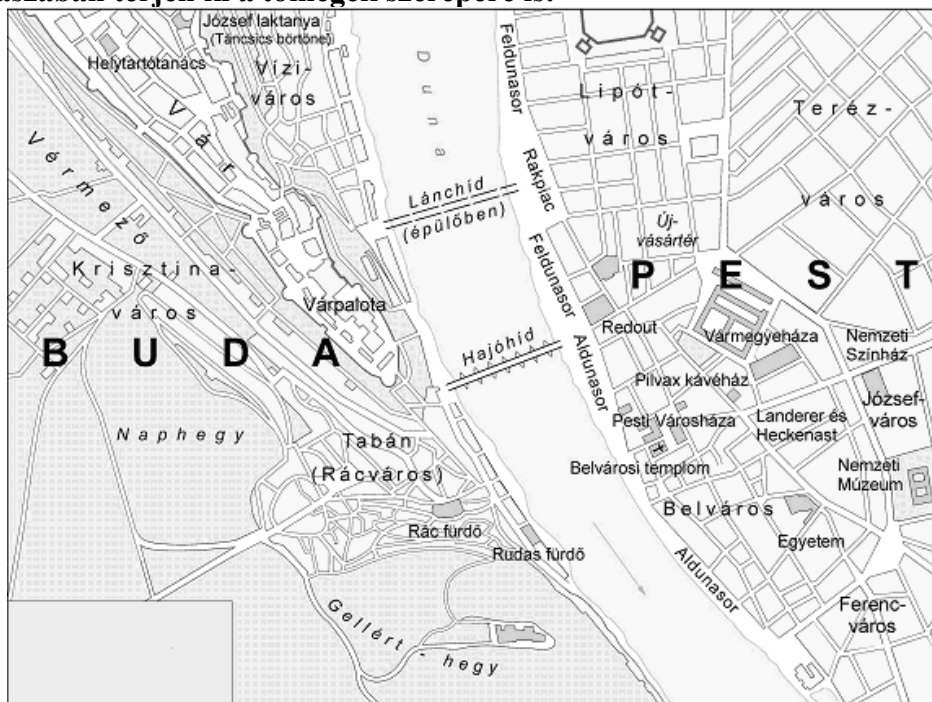
Török hadjáratok a XVI. század közepén

„Ami a magyar királyságot illeti, úgy határoztak, hogy mind Ferdinánd király, mind János király az országnak azt a részét, amelyet jelenleg ténylegesen elfoglalva tart, szabadon megtarthassa. [...] János király úr kijelenti, hogy beleegyezik abba, hogy halála után, még ha lenne is fia, az egész magyar királyság Ferdinánd király úrra vagy az ő utódaira szálljon.” (A váradi béke, 1538)

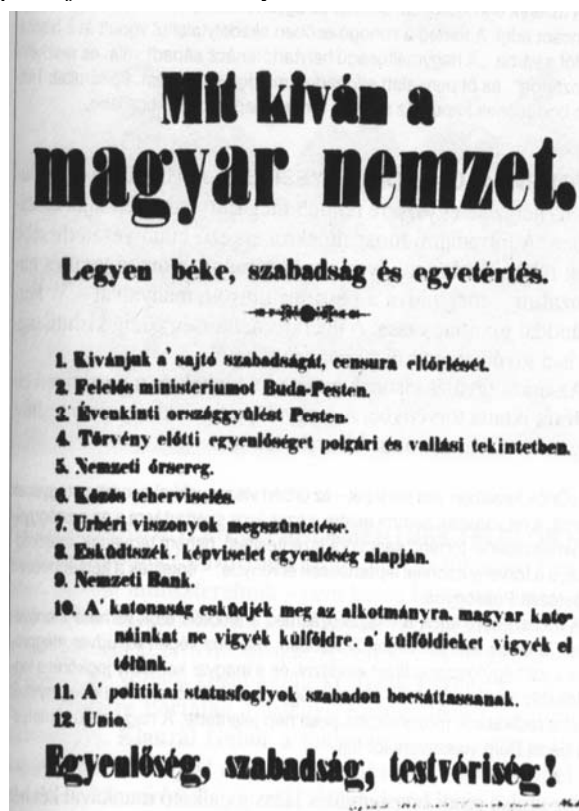
„Cselekedeteimben idáig nem hibáztam, hacsak nem Buda török kézre adásában, de annak nem egyedül én voltam az oka.” (Fráter György)

„[...] csaknem minden eddigi levelemben könyörögtem Felsőgednek, hogy tisztességgel rendezze a királyné öfelségével és fenséges fiával való kapcsolatát [...] A török ugyan szép szavakat mond, de nem szabad megbízni benne [...] semmit sem kívánok szívesebben, mint [...] Felsőgeddel való találkozásom [...] mégsem látok most lehetőséget az utazásra, [...] ha a török észrevenné, hogy elutaztam Felsőgedhez [...] soha jobb alkalmat még felkínálni sem lehetett volna neki arra, hogy megtámadja az országot. [...] Könyörgöm tehát Felsőgednek, hogy [...] méltóztassék ő szent császári Felsőgét [...] buzdítani: [...] az ország megvédésére, [...] hogy ha ezt az alkalmat elmulasztják, az ellenség csak ebből az országból kiindulva, könnyedén meghódíthatja magának az egész keresztény világot.” (Fráter György levele I. Ferdinándhoz, 1543)

17. A feladat az 1848-as polgári forradalommal kapcsolatos. (rövid)
 Ismertesse a térkép és a források segítségével a pesti forradalom eredményeit!
 Válaszában térjen ki a tömegek szerepére is!

A pesti forradalom helyszínei

A 12 pont kinyomott példánya

„Innen a vezérek, roppant néptömeg kíséretében, először az orvosi tanuló karhoz, mely derék tanárai megegyezésével is azonnal hozzájuk csatlakozott, aztán a

mérnökökhöz, s elvégül a jogászokhoz mentek, mindnyájukat a velők egyesülésre szólítván fel.

Azonnal elhatározott az első pontnak – a sajtószabadságnak haladéktalan eszközésbe vétele, tényleg s a censura mellőzésével. A határozat rögtön foganosított. Rámenvén ugyanis a néptömeg Landerer és Heckenast Hatvani-utczai nyomdájára, a vezérek a nyomdát a nép védelme alá helyezték, s önfelelősségök alatt szedették s nyomatták ki a két iratot [a 12 pontot és a Nemzeti dalt] – a proclamatio [kiáltvány] tüstint németre fordítottván, s akkint is sajtó alá bocsáttván. Ezalatt Jókai előjövén, a nyomdahivatal ajtajától beszédet tartott a néphez, elmondván céljokat s azt, hogy békés úton akarnak haladni. Utána Vasvári [Pál] szólott, s dús ismeretekre mutató szónoklatában elmondá az európai mozgalmak keletkeztét. Ezután közkívánatra Petőfi szavalá el ismét költeményét, mellynek elragadó hatása nemhogy csökkent ezáltal, sőt mindinkább növekedni látszik. Az egész Hatvani-utcza tele volt emberekkel, kik a versszakok eskü-refrainjét egekig ható robajjal utáznengék.” (*Birányi Ákos: Pesti forradalom. Hiteles adatok nyomán; Megjelent Pesten, 1848-ban*)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

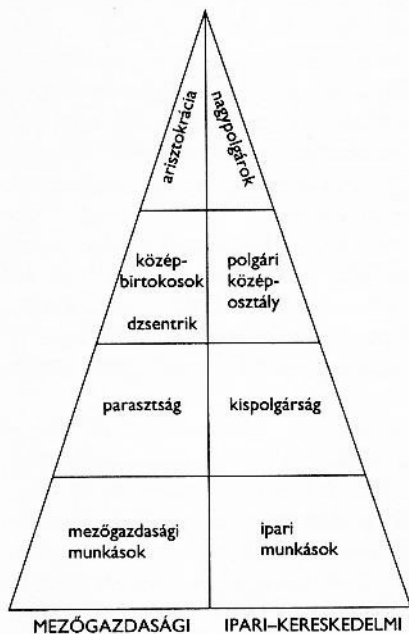
.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	4	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	6	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	24	
	OSZTÓSZÁM 2	
Vizsgapont	12	

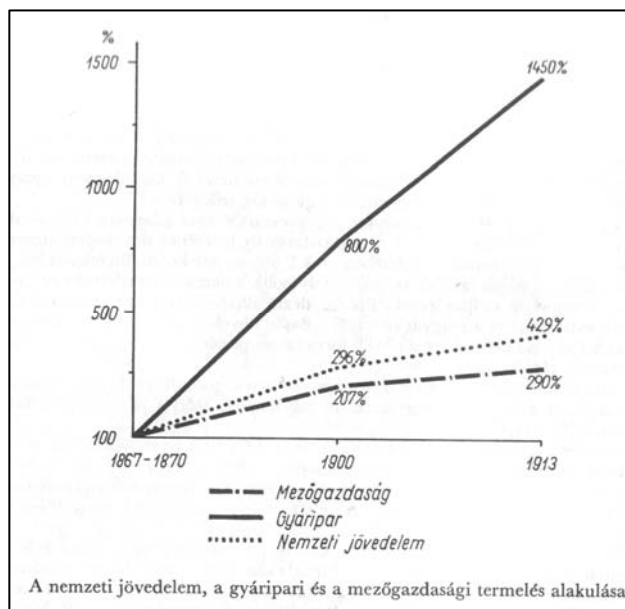
18. A feladat a dualizmus korára vonatkozik.

(hosszú)

Hasonlítsa össze az arisztokrácia és a nagypolgárság társadalmi és gazdasági helyzetét, szerepét! Tárja fel az életmódjukban megjelenő azonosságokat és különbségeket!

A dualista társadalom modellje

Az Andrassy család kastélya

Dreher Antal sörgyáros kőbányái villái

„Életünk szabályos rendben folydogált az évszakoknak megfelelően. A telet és a tavaszt Budapesten töltöttük, a budai Duna-parton, a Margit rakparti Andrassy-palotában. Június végén, a tavaszi idény befejeződése után Terebesre mentünk, Zemplén megyébe. A szeptember hónapot Dubrinban töltöttük, az erdélyi hegyekben, ezer méter magasan fekvő vadászházunkban. [...] Három nővérem volt. [...] Három nevelőnő volt tehát mellettünk, egy német, egy francia és egy angol – magyar egy sem. [...] Először angolul tanultam meg. Magyarul nem tudtam; anyámat rokonaink szemrehányásokkal is illették ezért. Anyánkat egyébként ritkán láttuk, csak jó reggelt és jó éjszakát kívánhattunk neki. [...] A dzsentri, kisnemesi körökkel nemigen érintkeztünk. Ezekben a körökben szabadabbak voltak a lányok.

Az arisztokrata férfiak velük érintkezettek, de mi általában nem érintkeztünk a dzsentri férfiakkal. Nagy ritkán rendeztek ugyan szélesebb körű ünnepeket közösen, többnyire jótékony céllal, de még ilyen alkalmakkor is gondosan körülvett bennünket a mi férfiaink kísérő testőrsége, nehogy valamelyik »kívülálló« fel merészeljen kérni egy táncra.” (Károlyi Mihályné Andrassy Katinka emlékirataiból)

*Kornfeld Zsigmond díszmagyarban.
Nagyhatalmú bankár, tehetséges pénzember*

*Ifj. Andrassy Gyula díszmagyarban, a
magyar arisztokrácia egyik képviselője*

A legjelentősebb nagypolgári családok	Tevékenységi terület
Deutsch család	malom- és cukoripar
Dreher család	szeszipar
Weiss család	gépgyártás (hadi ipar)
Röck család	gépgyártás (gőzgép, cséplőgép)
Láng család	gépgyártás (gőzgép)
Goldberger család	textilipar
Kornfeld család	pénzügyi élet

„A német nevelőnők megtanítottak bennünket tökéletesen viselkedni, köszönni, szoknyánk két szélét megfogva, fél lábon térdet hajtva pukedlizni, illedelmesen felelni a felnőttek sablon kérdéseire [...]. Átalluk ismertük meg a német klasszikus költészet számtalan remekművét, és hat-hét éves korunkban sok versszakos Goethe- vagy Schiller-költeményeket hibátlanul fújtunk egy-egy születésnapon [...]. Később a német nevelőnő helyett a francia Madame költözött a házba. Majd apám ötlete nyomán ezt a fiatal pedagógust angol kisasszonyok váltották fel [...]. Ez természetesen azt jelentette, hogy az iskolán kívüli idő alatt, beleértve az étkezéseket is, az általános társalgási nyelv az éppen jelen levő nevelőnő anyanyelve volt.” (Láng Panni: *Egy budapesti polgárcsalád*)

.....

.....

.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	8	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	8	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	10	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	8	
Összpontszám	42	
	OSZTÓSZÁM 2	
Vizsgapont	21	

19. A feladat Magyarország II. világháború alatti történetére vonatkozik. (rövid)
Mutassa be a források, az atlasz és saját ismeretei alapján, milyen következményekkel járt Magyarország német megszállása!

„1. A birodalom magyarországi érdekeit a jövőben a nagynémet birodalom teljhatalmú magyarországi megbízottja fogja figyelemmel kíséreni, aki egyben a követ címet viseli.

2. A birodalom teljhatalmú megbízottja felelős a magyar politika minden fejleményéért, és utasításait a külügyek birodalmi miniszterétől kapja. Feladata elsősorban, hogy elősegítse olyan új magyar nemzeti kormány megalakítását, amely eltökélte, hogy a háromhatalmi egyezményből folyó szövetségesi hűségét lojálisan és a végső győzelemig megőrzi. Ezt a kormányt a birodalom teljhatalmú megbízottja lássa el iránymutató tanácsaival, és képviselje nála a birodalom összes érdekeit.

3. A birodalom teljhatalmú megbízottja gondoskodik arról, hogy az ország teljes közigazgatását - a német csapatok ott-tartózkodásának idején is - az ő irányítása alatt álló kormány intézze azzal a céllal, hogy az ország minden erőforrását, elsősorban gazdasági lehetőségeit, a közös hadviselés érdekében maximálisan kihasználja.

4. Magyarországon működő bármilyen német polgári szerv csak a birodalom teljhatalmú megbízottjával egyetértésben létesíthető, azok neki vannak alárendelve, és tevékenységüket irányítása szerint végzik.

Az SS és a rendőrség német erővel végrehajtandó magyarországi feladatainak ellátására - elsősorban a zsidókérdés rendőrségi vonatkozásaiban - a birodalom teljhatalmú megbízottjának törzséhez nyer beosztást egy magasabb SS - és rendőrségi vezető.

5. Amíg német csapatok tartózkodnak Magyarországon, addig e csapatok parancsnoka gyakorolja Magyarországon a katonai felségjogokat [...]

6. A nagynémet birodalom magyarországi teljhatalmú megbízottjává és követévé dr. Edmund Veessenmayer párttagot nevezem ki.” (Hitler levele, 1944. március 20.)

„1944 áprilisának második felében jártunk. Budapest szinte a felismerhetetlenségig megváltozott. A Kállay-korszak mérsékelt és leplezett liberális korszakát az üldözés időszaka követte. A vidék zsidóságát koncentrációs táborokba hajtották. [Budapesten] egyik napról a másikra zárolták vagyonukat [...] Aztán a rádiót kobozták el, a tej-, vaj- és élelmiszeradagjaikat csökkentették [...] Budapest lakosságának egy része rettegésben élt, a másik része látszólag ebből semmit sem vett

észre. Reggelenként, amikor begyalogoltam a HM-be (Honvédelmi Minisztérium) [...], kollégáim egy szót sem ejtettek a zsidóüldözésekről. Igaz, hogy a hadihelyzetre sem sok időt vesztegettek, holott a szovjet csapatok egyre jobban közeledtek.”
(Thassy Jenő visszaemlékezéséből)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

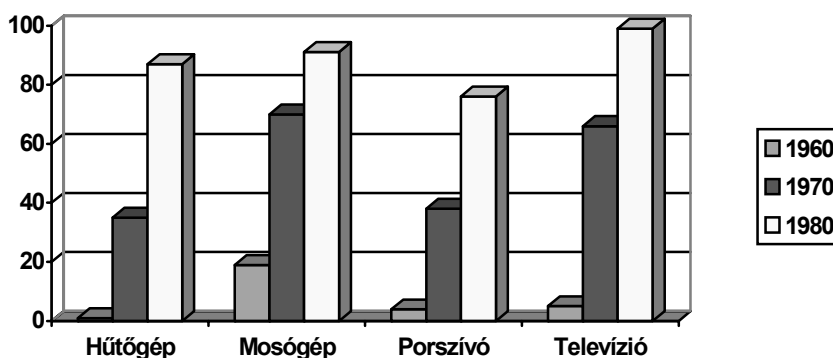
.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	4	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	6	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	24	
	OSZTÓSZÁM 2	
Vizsgapont	12	

20. A következő feladat a Kádár-rendszerrel kapcsolatos. (hosszú)

Mutassa be a források és saját ismeretei alapján az emberek mindennapjait és életmódját az 1960-as, 1970-es évek Magyarországon, tárja fel az életmódbeli változások gazdasági és politikai hátterét is!

Néhány adat a magyar lakosság gyarapodásáról			
	1960	1970	1980
Lakossági megtakarítások (az éves jövedelemből, %)	6%	12%	14%
Lakások száma (1000 db)	2758	3122	3542
100 lakásra jutó népesség (fő)	343	318	292

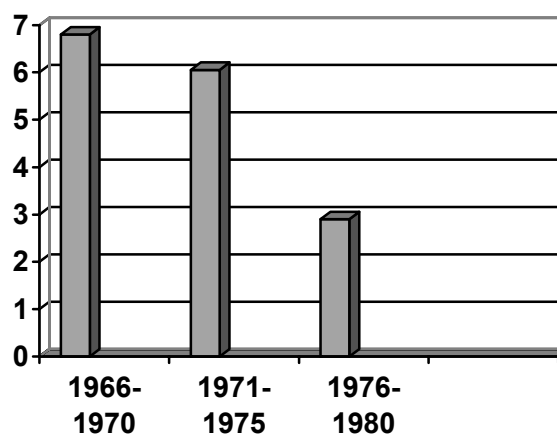

Néhány fogyasztási cikk elterjedése Magyarországon (100 háztartásra jutó szám)

„Szocialista rendszerünkben a termelés fejlesztésének végső célja a dolgozók életszínvonalának, élet- és munkakörülményeinek rendszeres javítása. Gazdaságpolitikánk fontos elve a lakosság jelenlegi foglalkoztatottsági színvonalának jövőbeni fenntartása és a dolgozók munkához való jogának biztosítása [...] A reform hatalmas jelentőségű programjának megvalósítására harcba hívunk minden kommunistát, mindazokat, akik a szocializmus zászlaja alatt hajlandók teljes szívvel harcolni a munkások, a parasztok, az értelmiségiek és minden dolgozó ember jobb jövőjéért, szocialista hazánk erősödéséért és fejlődéséért.” (A gazdasági mechanizmus reformjáról, MSZMP KB 1966)

Lakótelep Magyarországon az 1970-es években

Trabant mint aranyborjú, 1963

A nemzeti jövedelem növekedési üteme %-ban

Világpiaci árváltozások (Az 1972-es árakat 100%-nak véve)			
	1974	1975	1978
Kőolaj	455	532	532
Szén	224	263	279
Gabona	262	222	224
Cukor	406	278	108

Magyarország külföldi adósságállománya (millió dollár)		
Év	Bruttó	Nettó
1975	4199	2000
1977	6253	3580
1978	9468	6141

Adósságállomány a GDP százalékában	
1972	21
1975	38
1978	67

„Azt mondják, Magyarországon nem történik semmi. A nép örül, hogy békén hagyják a politikával; ráérő idejében családi házat épít, baromfit tenyészt, kontárkodik. Az értelmiség bezárkózott a kultúra kertjébe, a politikát maga is politikusokra hagyja. Az egyházak együttműködnek az állammal. A régi vágású reakciósök és polgári demokraták kihaltak [...] A hatalom néha megmutatja vasöklét, de látva, hogy senki sem rakoncátlankodik, sietve zsebre teszi [...] A társadalmi békét csak egy maroknyi ellenzéki próbálja megtörni – nem sok sikerrel.” (Részlet Kis János ellenzéki politikus korabeli cikkéből, Bp. 1981)

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	8	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	8	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	10	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	8	
Összpontszám	42	
	OSZTÓSZÁM 2	
Vizsgapont	21	

		Maximális pontszám	Elért pontszám
I. Egyszerű, rövid feladatok	1. Római kori emlékek Pannóniában	3	
	2. Középkori stílusirányzatok	4	
	3. Középkori királyi jövedelmek	4	
	4. A reformáció terjedése	5	
	5. A Rákóczi-szabadságharc	4	
	6. Az ipari forradalom következményei	4	
	7. A dualista állam működése	3	
	8. A holokauszt	3	
	9. Az Osztrák-Magyar Monarchia felbomlása	3	
	10. Magyarország háborús veszteségei	4	
	11. Kelet-közép-európai problémák	4	
	12. Állampolgári jogok Magyarországon	4	
	I. Összesen	45	
II. Szöveges, kifejtendő feladatok	13. A reneszánsz stílus	12	
	14. A bolsevik hatalomátvétel	12	
	15. A honfoglaló magyarság életmódja	12	
	16. A török hódítás	21	
	17. Az 1848-as forradalom	12	
	18. A dualizmus társadalma	21	
	19. A német megszállás következményei	12	
	20. A Kádár-rendszer mindennapjai	21	
	II. Összesen	45	
	I. + II. ÖSSZESEN	90	

javító tanár

Dátum:

	Elért pontszám	Programba beírt pontszám
I. Egyszerű, rövid feladatok		
II. Szöveges kifejtendő feladatok		

javító tanár

jegyző

Dátum:

Dátum: